

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO
K 2.50. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, četvrtak 12. studenoga 1914.

BR. 147

Napredovanje u Srbiji. - Propast „Emdena“. - Blokiranje „Königsberga“. - Uspjesi u Francuskoj. - Przemysl opet opkoljen.

U Srbiji.

Stalno napredovanje.

BEČ, 11. studenoga. Sa južnog ratišta službeno se saopćuje:

U jutro dne 10. ov. mj. bili su visovi Misara južno od Šabca nakon četiridnevnih bojeva, bogatih na gubitcima, zauzeti. Tako je neprijateljsko desno krilo bilo probiveno; mnogobrojni Srbi bili su zarobljeni.

Neprijatelj je morao jako utvrdjenu liniju Misar-Cer planina izprazniti i nastupiti uzmak.

Jake neprijateljske zadnje čete u obranbenim položajima za uzmak priredjenim ponovno se dadoše na otpor.

Prodiranje istočno od Loznica-Krupanj napreduje unatoč ljutom odporu neprijateljskih zadnjih četa. Visovi istočno od Zavlake već se nalaze u našem posjedu.

RATNI PLIJEN.

Beč, 11. studenoga. U koliko je dosad poznato, u bojevima od 6 do 10 studenoga zarobljeno je na srpskom ratištu 4300 ljudi, a zaplijenjeno 16 pušćanih strojeva, 28 topova, medju njima i jedan težki, te jedna zastava, više kola za municiju i vrlo mnogo municije.

U GALICIJI.

Przemysl opet opkoljen. -- Nesmetano grupiranje naših. -- Poraz Rusa.

Beč, 11. studenoga. Službeno se saopćuje:

Operacije na sjeveroistočnom ratištu razvijaju se prema ustanovljenom planu, a da od neprijatelja u tome nismo smetani.

U području srednje Galicije, koje smo od svoje volje ispraznili, Rusi su doprli preko donje Visloke, povrh Rzeszova i u prostor Liskoš. Przemysl ponovno je opkoljen.

U dolini Stryja morala je jedna neprijateljska grupa, pred vaikom oklopnog jednog vlaka i pred nenadno nastupivšom konjicom, uz velike gubitke pobjeći.

U RUSIJI.

BERLIN, 11. studenoga. Službeno se saopćuje: Sa istočnog ratišta ne predleže nikakve važne vijesti.

Svršetak „EMDEN“.

Progonjen, u požaru, nasukao se.

BERLIN, 11. studenoga. Prama službenom saopćenju engleskog admirallata, njemački krstaš „Emden“ bio je dne 9. ov. mj. kod Cocos otoka napadnut od australskog krstaša „Sidney“, tako da je, nakon ljutog boja usljed pretežite artiljerije protivnika, porodilo se na njemu požar te je od vlastite posade nasukan.

„Emden“, slavljeni junak dana, bio je strah i trepet za neprijatelja u dalekim oceanima. Sagrađen je bio god. 1908., od 3650 tona, 118 m. dug, 13.5 širok, 5.1 dubok, brzina mu od 25 milja. Imao je posadu od 360 ljudi.

Armiran je bio sa 12 topova od 10.5, 2 mitraljeze i 2 cijevi za bacanje torpeda.

Engleski krstaš „Sidney“, od australske flote, ima 5600 tona, 131 m. dug, 15.1 širok, 4.8 dubok, sagrađen god. 1912., brzina mu 25 milja. Armiran je sa 8 topova od 15, 4 od 4.7, 4 mitraljeze i sa dvije cijevi za bacanje torpeda.

„Koenigsberg“ blokiran.

BERLIN, 11. studenoga. Engleski admirallat nadalje saopćuje, da je njemački krstaš „Koenigsberg“ na ušću rijeke Rufud u njemačkoj istočnoj Africi od engleskog krstaša „Chatham“ bio blokiran time, što je engleski krstaš na vratima luke potopio jedan ugljenarski parobrod.

Dio posade njemačkog krstaša iskrcao se te se je ušančio u utvrdjenom taboru na kopnu. Bombardiranje od strane „Chatama“, čini se, bilo je bez učinka.

Mali krstaš „Koenigsberg“, od 3400 tona, 115 m. dug, 13.2 širok, 4.8 dubok, sagrađen je god. 1905. Brzina mu 24 milje. Posada 320 ljudi. Armiran je kao „Emden“.

Engleski oklopni krstaš „Chatham“, od 5400 tona, 131 m. dug, 15.1 širok, 4.8 dubok, sagrađen je god. 1911. Brzina mu 26 milja. Posada od 380 ljudi. Armiran je kao „Sidney“.

Sa francuskog ratišta. Napredak. — Dixmuide zauzet. Teški francuski gubitci.

BERLIN, 11. studenoga. Službeno se saopćuje: Na odsječku Ysera mi smo jučer dobro uznapredovali.

Dixmuide je bio na juris osvojen. Više od 500 neprijatelja je zarobljeno; 9 pušćanih strojeva palo je u naše ruke.

I dalje južno prodiru naše preko kanala.

Južno od Langemarka zauzeše naše pukovnije prvu liniju neprijateljskih položaja, zarobiv pri tome oko 2.000 francuskih linijskih infanterista i zaplijeniv 6 pušćanih strojeva.

Južno od Yperna iztrijebili smo neprijatelja iz St. Eloi, za koji više dana vodila se ljuta borba. Oko 1.000 neprijatelja je zarobljeno, a 6 pušćanih strojeva zaplijenjeno.

Unatoč višekratnih ljutih protunapadaja Engleza ostali su dominirajući visovi sjeverno od Armettesa u našim rukama.

I jugozapadno od Lillea naš napadaj također je uznapredovao.

Velike gubitke pretrpješe Francuzi kada su pokušali napredovati proti dominirajućim visovima u argonskoj šumi, kao što sjevero-istočno i južno od Verduna. Francuski nasrtaji svudje su bili suzbiveni.

Francuzi opet na Visu!

Splitski „Dan“ prima sa Visa dne 3 ov. mj. Jučer je oko Visa bilo sakupljeno 25-30 francuskih brodova, sedam ih ušlo u luku dok je svijet, kao na dan mrtvih, bio u crkvi. Uzeli su na brod viteza d-ra Lovru Dojmi di Delupis, Nikolu Pušića i tumača Niku Mužina. Bombardirali su i zapalili bivše skladište ugljena, kuću čivara ugljena. Obasli su klauicu, tvornicu sardina gospodina Ante Mardešića i poštu, gdje su uništili brojne i telefonske sprave. Bombardirali su Stoučicu i presjekli kabel te zahtijevali ratnu kontribuciju od 50.000 kruna. Zadovoljili su se sa sakupljenom 21.000 kruna. Povelj su još sobom načelnika viteza Serafina Topića i svjetioničara na otočiću Host Usmiana, na podne ostavili luku. Pučanstvo je sve to gledalo mirno. Komižu su ostavili na miru.

Božić na bojnom polju!

Primiče se Božić, svetkovina ljubavi i domačeg veselja. Svatko, bilo bogat ili siromah, pripravlja — bilo i s teškom mukom prikupljenih štednja, bilo iz vlastitog obilja — kakav darak za one, koji su mu najbliži srcu. Kome da se oči ne zarose, misleći na naše vojnike, te u ovo doba, daleko od rođjene grude, valjda u pustim krajevima vrše najplemenitiju i najtežu od svih dužnosti!

Ured za ratnu skrb č. i k. Ministarstva rata odlučio je odaslati tim junacima čedan božićni dar te namjenjuje toj svrsi

PO MILIJUNA KRUNA.

Ma kako znatna bila ta svota, ona ipak nije niti iz daleka dostatna, da pruži malo radosti svakomu momku na bojnom polju. Treba dakle da sudjeluju svkolici. Sa ono malo njih, koji nemaju kakvog svoga dragoga u ratu, najtecat će se oni, čiji se sin, brat, suprug ili zaručnik bori za domovinu...

Stoga urad za ratnu skrb (IX. Berggasse 16) moli, da bi mu se velikodušnom darežljivosti i što većom pospešnosti poklonilo novčanih priloga s tom namjenom. Ovaj će se ured postarati, kako bi božićni darovi na vrijeme stigli pojedinim odjeljenjima naših četa, kao vjeran pozdrav iz milog zavijaja, zalag najusrdnijeg sjećanja i znak nade radnosnog do vijđenja!

C. i k. Ratno Ministarstvo, ured za ratnu skrb, (IX. Eergasse 16)

Beč u oktobru 1914.

Fml. LÖBL mp.

„Graničari“

Piše Miho Jerinić.

Uz dubko puno kazalište mjestni „Hrv. dil. klub“ dao je u korist „Crvenog Križa“ za naše ranjenike Freudenreicherove „Graničare“. Utisak, kojeg je na ovoj predstavi bez dvojbe dobio svaki prisutnik, opravdava nadu, da bi se vremenom današnji diletantski klub mogao, bude li ustrajnosti, lako razviti do visine mjestnog kazališnog kluba. U osobama Novak, Medić, Dellagiovanna, Škalabrin, Berović, Zorić i Delfin posjeduje klub krasne sile, koje na pozorištu već na prvi pogled odaju lijepa svojstva i vrline, u nekih doduše još slabo razvijene, a u nekih prilično dobro razvijene, ali slabo upotrebljene. Nu o tomu, da li se druga prigoda, obširnije.

Glavne su uloge bile ovako razdijeljene: Andriju igrao je gosp. Novak; Macu — gdja Novak; Grgu — gosp. Škalabrin; — Savu — gosp. Medić; Karolinu — gdjica Zorić.

Gosp. Novak interpretirao je vrlo dobro ulogu Andrije. Od prvog časa čim stupi na pozornicu fino prikazuje strah i bojazan duše svoje; njezinu uzrujanost, koja ga vodi do ludila, markira crescendo u svim njezinim fazama, da mu se čovjek divi. Toliko o sveukupnom utisku. U detaljima treba koješta oklaštiti. Čini mi se, da je dosta ljepši mogao biti prizor, kada ga desetnik apsi pravredna. Ovdje je Novak najednom malaksao; predao se svojoj sudbini, da, ali — i ako to pred zakonom treba da bude tako — ipak tu je pisac pružio glumcu zgodnu priliku, da izkaže svoju snagu. Novakova bludnja u ludilu između seljaka je uspjela, jedino malo

manje ukočenosti. Ali za to njegov posjet prijatelja Joci na groblju polaganje vijenca na križ, pa nadasve cijela zadnja šena sa Savom bili su majstorski izvedeni, te izgleda da je Novak, u misli, e će mu do svrhe ponestati energije, u prvom dijelu štedio istu, da na koncu uzbuđe iste što više imati u zalih.

Gospodja Novak, kao diletantkinja, bila je na svomu mjestu, ali uz godina. Novaka i uz Čiku Grgu (Škalabrina) treba da uloži još više sile, da se i ona podigne do njihove visine. Na pozornici je sigurna, otrešta je sa sebe tremor, ali interpretacija raznih činova njezine uloge još je na mjestu nedotjerana, pa izgleda da se nalazi u njejoj neprilici. Dok njezin dolazak u tamicu i cijeli dialog sa Andrijom zanaša, dotle njezin istup pred obrstara i molba za oprost, nisu izvedeni onim žarom, kako se je to moglo od nje očekivati. Ovdje je upravo bio vrhunac njezine igre. Jedina njezina nada, da će njezina skromna riječ ublažiti obrstarovu srce, i da će tako spasiti svoga supruga od vješala, ne izpunjava se — to je čas u kojem duša i u slušaoca puca od jada, a ovdje je gdje Novak trebala da zanese slušaoca njezinim glumljenjem. Kako? To treba da čuti glumica.

Sa Grgom stupa na pozornicu u „Graničarima“ pravi tip starog krajišnjika, kojega je dan danas teško više naći u bivšoj Krajinu. Zub je vremena u Krajinu i razmaku od samog po stoljeća uništio mnogo toga, što je nekada sačinjavalo bitnost Krajišnjika. Tu okolnost treba imati pred očima prosudjujući Grginu ulogu, koju je stvorio gosp. Škalabrín.

Ima prosudjio, koji u Andriju Miljeviću vide glavnog junaka „Graničara“. Ovo mnijenje ne diče oni, te znadu, da je krajišnički krčmar u o nom zemanu bio duša graničarska, koju je Freudenreich htio ovekovečiti. Krčmar je Grga ona ličnost oko koje se sve u vrtu uigrokazu, premda on izgleda da je sporedna osoba. Grga je bez dvojbe glavno lice „Graničara“ i o interpretaciji njegove uloge zavisi i uspjeh ciele predstave.

Grga utjelovljuje u sebi radost i veselje; žalost i tugu; smjeh i plač; šalu i ozbiljnost; naivnost i lukavost. On se u svakoj prigodi znade snaći na svome mjestu; sad je šaljivdžija, lakrdijaš, a za tren oka suza mu suzu tjera niz lice.

Gosp. Škalabrín je shvatio pišćevu namjeru veoma dobro, pak nam je prikazao Grgu, koji se u svim glavnim potezima slaže sa tipom starog krajišničkog krčmara. Prirodna njegova izvanjština djeluje na slušaoca upravo izvanredno; on vidi na prošto pred sobom starog Čiku Grga. Nu ta okolnost bila bi za igru od male vrijednosti, kad gosp. Škalabrín ne bi u raznim situacijama bio na svom mjestu. Što još gosp. Škalabrínu falí, da se od njega stvorena uloga usavrši, to je trenacija. Cijela igra, treba da teče naravnim tekom; ona ne trpi nikakve disharmonije, jer onda nije više naravna.

Majstorski je Škalabrín izveo igru pred ogledalom. Onaj njegov: „Jesam li ja to! — Jesam! Jest!“ pun bojazni i pun začuđenja, pak onda radosti, da je ipak on, prikazan je u svim tancinama glumske tehnike. Pred Grofom skroman, pokunjen, zabrinut, u neku ruku ubijen radi Andrijine sudbine, ali za to između graničara s vrčom u ruci razurda sve spone, pa i ako je po koji njegov: „Pijmo pa ajdemo!“ prešao granicu, ipak on drugim kretom nadoknadije ono što prvo pokvari. Ono izgledanje trivialnosti — jer Grgi je već vince počelo davati u glavu — Škalabrín tako liepo markira, da uza sve vince ne prelazi

granicu i tako spasava situaciju. Da glumac pri toj igri ostane na visini, hoće se mnogo spremiti. Tu je spremu Škalabrín posvjedočio.

Uloga je Save Čučija kao razbojnika za jednog diletanta veoma neugodna, jer ona traži od njega velike glumačke spretnosti i rutine, pa ako gosp. Medić nije prikazao Savu u svim njegovim finesama, to iz kontura samih, te ih on jednu za drugom niže, proističe, da je Medić upro sa svim naporom, da nam prikaže psihu jednog razbojnika u njegovoj pravoj slici. Uspio je kad snuje osvetu, kao i kad čeka u šumi Andriju i Jocu, ali kada se kaže Medić nije razvio igru u onom obliku, u kojem se je od njega očekivalo nakon prva dva čina. Ono je čas u kojem se gledaoc ne može zadovoljiti samo sjenom igre; on želi gledati fakat, koji se pred njim odigrava.

Kao sobarica gijca Zorić igrala je sa oduševljenjem. Graciozna je njezina pojava, posjeduje sve uvjete, da bi se uz dobru školu mogla posvetiti glumi.

Ostale su osobe u igrokazu prilično dobro odigrale podijelenu im ulogu; krupnih pogriješaka nije bilo, a male se diletantima gleda kroz prste. Cielokupni uspjeh je posve povoljan za diletantski klub.

Grad i okolica.

Teška žalost našeg prijatelja gosp. V. Kulića snašla je smrću milog mu starijeg djeteta, sina Iva, koji je preminuo sinoć nakon duge i teške bolesti, u dobi od 6 godina.

Nad nemilom nesrećom, koja je snašla uglednu ovu obitelj, općem saučesću građanstva pridružujemo i mi naše. Utješio dragi Bog teško uciviljene roditelje!

Za naše ranjenike. Danica Tudorović učenica III. raz. dolačke škole, po uputi svoje učiteljice, kupila je novčane prinose, za nabavu vune, eđa sa svojim sudruzičama nastave započeti rad oko pletenja bježava, kapa, orukvica itd. za naše junake na bojnim poljanama. Doprinijese:

Marica Bujas S. h. 20, Ivan Mrkota h. 20, N. N. h. 20, N. N. oružnik h. 80, N. N. financ. str. h. 20, Jadrešić Dume h. 20, Jakovljević M. h. 20, Jakovljević I. h. 30, Gojanović Antula h. 60, Bujas Jozica h. 40, F. V. Carević K 3, Neva Šare K 1, F. M. Stošić K 2, don N. Plančić K 1, A.

Dauer h. 20, 4 vojnika po 20 h. M. Matković K 1, Škaričić Milka K 1.

Stigli su nadalje sljedeći prinosi: gđja Karmela Novak sakupila je od biljega, znakovica i ratnih dopisnica, što je darovao gosp. Ante Karadžole K 74; gđja Markizica Bona, supruga gosp. majora. poklonila je 8 čašica i 2 motovila vunene predje.

Evala plemenitim darovateljima!

Ranjeni i bolesni vojnici. Jučer su prispjeli: Luka Vrdoljak iz Sinja, Antun Najčić iz Ugljane, Šimun Ivanov iz Boljane, Luka Čakić iz Gjeverske, Mile Pačić iz Plavnica, Obrat Lošić iz Očistova, Marko Mamić iz Lišane, Marko Bubinar iz Škabrnja, Simo Samardžija iz Knina, Jovan Ilić iz Knina, Ilija Birbir iz Knina, Lazo Romić iz Knina, Niko Sinobad iz Knina, Gajo Drazović Bokanjac kod Zadra, Pavao Župa iz Sinja, Joso Sustarić iz Sestunja, Ante Lelas Vrlika, Frano Baić Vrlika, Perović Mate iz Dmiša, Knežević Petar i Knežević Luka iz Boraje.

TISAK ZA ULJE

uz jeftinu cijenu prodaje se. Tisak je u dobrom stanju. Obratiti se na **MARIKIOLA KURSARA** u Prvić-Šepurini.

NAJMODERNIJE POSJETNICE
IZRADUJE
HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU
U. Z. S. O. J.

Pišite još danas po
uvjete o nabavki
izvrstne turske srečke
uz ugodno mjesečno uplaćivanje!
U sretnom slučaju možete da već kod dojučeršnjeg žrijebanja
dne 1. prosinca postanete vlasnik
400.000 franaka!
Srećkovno zastupstvo 30, Ljubljana.

RNJIGOVEŽNICA **HRVATSKE ZADRUŽNE**
TISKARE U ŠIBENIKU ::
u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

VEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTE UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPADAJUĆE DAJUĆE RADNJE. CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA I SOLIDNA.

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati češ pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40% Kalijevom soli ili kainitom
15-16% Kalciumcianamidom
16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži besplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanicima dijeli poučne knjižice o uporabi gnjojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnjojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpačavaoc, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :: Šibenik.
(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56).

PIO TERZANOVIĆ
TRGOVAC - ŠIBENIK

VELIKA ZALIHA

Rukotvorina, Odiela, Cipela

Galice, Sumpora i gume prve
svjetske tvornice

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA
ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM
(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OBSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOM SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU

IZRADUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENCANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBČINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Najprikladniji dar za svaku prigodu jest

INGEROV ŠIVAČI STROJ

kojim se može šivati, vežti i vrpsti.

Singer Comp. šivači strojevi
dioničko društvo
ŠIBENIK, Glavna ulica.